

Κ Ρ Ι Τ Ι Κ Η

ΔΙΜΗΝΗ ΕΚΔΟΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗΣ

Χρόνος Β' — Μάϊος - Ιούνιος 1960 — Τεύχος 9

ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Κοινή είναι ή διαπίστωση ότι οί περισσότεροι τομείς τής μουσικῆς μας ζωῆς νοσοῦν σοβαρά.

Ἐλλειψη προγραμματισμοῦ, σοβαρῆς μελέτης τῶν προβλημάτων καὶ συντονισμοῦ χαρακτηρίζει, συνήθως, τή δραστηριότητα τῶν μουσικῶν μας ἰδρυμάτων, με ἀποτέλεσμα τήν τόσο σπασμωδική καὶ συχνά ὀπισθοδρομική πορεία τής μουσικῆς σιὸν τόπο μας.

Οί ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις, ἐλπιδοφόρες προσπάθειες γιὰ μιὰ ἀνανέωση, συναντοῦν, σιὴν καλύτερη περίπτωση, τήν ἀδιαφορία καὶ τή σιωπή.

Ἐσκοπὸς ὅμως τής σύντομης αὐτῆς εἰσαγωγῆς δὲν εἶναι ἡ κριτική καὶ ἡ τεκμηρίωσή της με ἀναφορὰ σὲ γεγονότα.

Τὸ Σχέδιο πὸν ἀκολουθεῖ ἀποτελεῖ προτάσεις, πὸν ἀγκαλιάζουν, σὲ γενικὲς γραμμὲς, τὸ σύνολο τῶν ἐκδηλώσεων τής μουσικῆς μας ζωῆς.

Ἀπευθυνόμενοι σὲ ὅλους τοὺς Ἕλληνες μουσικοὺς καὶ ἰδιαίτερα σιὸς νεώτερους, τοὺς καλοῦμε νὰ πάρουν μέρος σιὴν ἐκπόνηση αὐτοῦ τοῦ Σχεδίου με ἀντιπροτάσεις, συμπληρώσεις, διορθώσεις καὶ γενικὰ κάθε εἴδους ὑπόδειξη. Οί ὑποδείξεις αὐτές, ταξινομημένες, θὰ δημοσιευτοῦν σ' ἓνα ἀπὸ τὰ προσεχῆ τεύχη τής «ΚΡΙΤΙΚΗΣ» καὶ θὰ συμπληρώσουν τελικὰ τὸ Σχέδιο Προγράμματος.

Ἡ ἀποδοχή καὶ ἡ πραγμάτωσή του ἀπὸ τὸ Κράτος καὶ τοὺς ὑπευθύνους μουσικοὺς παράγοντες τής χώρας, πιστεύουμε ὅτι θ' ἀποτελέσει τή βάση γιὰ μιὰ ἀνανέωση τής μουσικῆς σιὴν Ἑλλάδα.

Ἐνα Συνέδριο Μουσικῆς, ὅπου θ' ἀντιπροσωπευτοῦν ὅλες οί τάσεις καί, φυσικά, ὅλες οί μουσικὲς ὁργανώσεις, θὰ πρέπει προηγουμένως νὰ ἐγκρίνει καὶ περιβάλλει με τὸ κῦρος του τὸ Σχέδιο Προγράμματος.

ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ, ΑΡΓΥΡΗΣ ΚΟΥΝΑΔΗΣ, ΓΙΑΝΝΗΣ ΞΕΝΑΚΗΣ, ΓΙΑΝΝΗΣ Α. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΩΡΑΦΑΣ, ΦΟΙΒΟΣ ΑΝΩΓΕΙΑΝΑΚΗΣ.

ΠΑΙΔΕΙΑ

Σχολική:—Καθιέρωση καὶ ἀναδιοργάνωση τῆς μουσικῆς παιδείας στὴν κατωτέρα, μέση καὶ ἀνωτέρα ἐκπαίδευση.

—Οἱ διδάσκαλοι καὶ καθηγητὲς τῆς μουσικῆς θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἀπόφοιτοι τῶν Μεσαίων Κρατικῶν ᾠδείων.

ᾠδειακή:—Ἰδρυση κρατικῆς Ἀνωτάτης Μουσικῆς Ἀκαδημίας στὴν Ἀθήνα.

—Ἰδρυση δυὸ Μεσαίων Κρατικῶν ᾠδείων (Ἀθήνα καὶ Θεσσαλονίκη).

—Στὰ ἰδιωτικὰ ᾠδεῖα, πού θὰ ἐξακολουθοῦν νὰ λειτουργοῦν, θὰ διδάσκουν ἀπόφοιτοι τῶν Μεσαίων Κρατικῶν ᾠδείων ἢ τῆς Ἀνωτάτης Μουσικῆς Ἀκαδημίας.

—Ἰδρυση ἔδρας Μουσικολογίας στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν.

Λαϊκὴ παιδεία: Δημιουργία μουσικῆς κίνησης μὲ βάση τὸ Δῆμο, τὴν Κοινότητα τὰ ἐκπολιτιστικὰ σωματεῖα, τὰ ἐργοστάσια κλπ. (Ἐκλαϊκευτικὲς συναυλίαι καὶ διαλέξεις—χορωδίες, μαντολινάτες κλπ.).

—Σύνδεση μὲ τὴν παγκόσμια ὁργάνωση τῆς Jeunesse Musicale μὲ σκοπὸ τὴ μουσικὴ καλλιέργεια τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας.

ΣΥΜΦΩΝΙΚΕΣ ΟΡΧΗΣΤΡΕΣ

—Μελέτη καὶ ἐπίλυση τῶν προβλημάτων τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας Ἀθηνῶν καὶ τῆς Συμφωνικῆς Ὀρχήστρας Βορείου Ἑλλάδος.

—Ἰδρυση αὐτοτελῶν συμφωνικῶν ὀρχηστρῶν στὸ Ραδιόφωνο καὶ στὴ Λυρικὴ Σκηνή.

—Προγραμματισμένη: α) ἐκτέλεση ἑλληνικῶν ἔργων καὶ ἔργων τῆς νεώτερης παγκόσμιας μουσικῆς δημιουργίας β) συμμετοχὴ Ἑλλήνων σολίστ (προσπάθεια ἀνάδειξης καὶ νέων σολίστ) γ) ἀνταλλαγὴ ἢ μετάκληση ξένων σολίστ, διευθυντῶν ὀρχήστρας καὶ μουσικῶν ἔργων.

—Περιοδεῖαι στὰ ἐπαρχιακὰ κέντρα τῶν συμφωνικῶν συγκροτημάτων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης.

ΟΠΕΡΑ - ΜΠΑΛΛΕΤΟ

—Μελέτη καὶ ἐπίλυση τῶν προβλημάτων τῆς Ἐθνικῆς Λυρικῆς Σκηνῆς.

—Ἀνάγκη δημιουργίας δεύτερου λυρικοῦ θιάσου, μὲ σκοπὸ τὴν ὁργάνωση τακτικῶν μελοδραματικῶν παραστάσεων στὴ Θεσσαλονίκη, τὸ Βόλο, τὴν Πάτρα κλπ.

—Ἰδρυση Μελοδραματικῆς Σχολῆς καὶ Σχολῆς Μπαλλέτου στὴν Ἐθνικὴ Λυρικὴ Σκηνή.

—Ἀποστολὴ νέων στὸ ἐξωτερικὸ γιὰ τὴ σπουδὴ α) τῆς σκηνοθεσίας λυρικοῦ θεάτρου καὶ β) χορογραφίας.

—Προγραμματισμένη παρουσίαση τῶν ἑλληνικῶν λυρικῶν ἔργων καὶ χοροδραμάτων. Παραγγελία καὶ προκήρυξη διαγωνισμῶν γιὰ τὴ σύνθεση λυρικῶν ἔργων καὶ χοροδραμάτων.

ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ

—Μελέτη τῶν μουσικῶν προβλημάτων τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος Ραδιοφωνίας, μέσου βασικοῦ μουσικῆς ἀγωγῆς.

—Ἰδρυση αὐτοτελοῦς συμφωνικῆς ὀρχήστρας.

—Σχετικά με τὸν προγραμματισμὸ ἐκτελέσεων, ἀνταλλαγῶν κλπ., ἰσχύουν οἱ προτάσεις ὅπως στὴν παράγραφο «Συμφωνικὲς Ὀρχήστρες».

—Νομοθετικὴ κατοχύρωση τῆς πνευματικῆς ἰδιοκτησίας.

—Περιοδικὴ προκήρυξη διαγωνισμῶν γιὰ τὴ σύνθεση μουσικῶν ἔργων.

—Ἰδρυση ἐργαστηρίου Πειραματικῆς μουσικῆς γιὰ τὴ μελέτη τῆς Συγκεκριμένης μουσικῆς καὶ τῆς Ἡλεκτρονικῆς μουσικῆς.

ΦΕΣΤΙΒΑΛ

Φεστιβάλ Ἀθηνῶν:—Τὸ «Φεστιβάλ Ἀθηνῶν» δὲν ἔχει ἀκόμα ἀποκτήσει τὸ δικό του συγκεκριμένο χαρακτῆρα. Ἐκτὸς ἀπ' τὴν Ἀρχαία Τραγωδία - Κωμῶδια, θὰ πρέπει νὰ προβληθεῖ ἡ Μεσαιωνικὴ καὶ ἡ Νεώτερη Ἑλλάδα. [Παρουσίαση νεωτέρων ἑλληνικῶν μουσικῶν ἔργων: ὄπερας, χοροδράματος, συμφωνικῆς μουσικῆς, μουσικῆς δωματίου κλπ. Ἐκτελέσεις παλαιῶν βυζαντινῶν μελῶν ἢ λειτουργιῶν σὲ ἐκκλησίες - μνημεῖα τῆς βυζαντινῆς τέχνης, ὅπως στὸ Δαφνί, τὴν Καισαριανή, τὸν Ὅσιο Λουκά κλπ. Συνεργασία μὲ τὸ θεατρικὸ τμῆμα τοῦ Φεστιβάλ γιὰ τὴ δημιουργία μουσικῆς σκηνῆς σὲ μεσαιωνικὰ καὶ ἐποχῆς τῆς τουρκοκρατίας ἔργα. Προβολὴ τοῦ νεοελληνικοῦ λαϊκοῦ μουσικοῦ πολιτισμοῦ: χοροὶ καὶ τραγούδια κλπ.].

—Ἀνάγκη νὰ χρησιμοποιηθοῦν καὶ ἄλλοι χώροι ἐκτὸς ἀπ' τὸ Ὁδεῖον Ἡρώδη τοῦ Ἀττικοῦ.

Τοπικὰ Φεστιβάλ:—Ὑποστήριξη ἠθικὴ καὶ ὑλικὴ τῶν τοπικῶν φεστιβάλ.

Ἡ ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

—Ἀπαραίτητη ἡ σύγκληση συνεδρίου μὲ σκοπὸ τὴ μελέτη τοῦ τρόπου μὲ τὸν ὁποῖο τραγουδιέται σήμερα τὸ βυζαντινὸ μέλος στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. [Θὰ παραμείνει μονόφωνο; ὅποτε θὰ πρέπει νὰ ἀπαγορευθοῦν οἱ ἀνεύθυνες ἰταλινίζουσες ἑναρμονίσεις του· ἢ θὰ δεχτεῖ, καὶ μὲ ποιὸν τρόπο, τὴν πολυφωνικὴ ἐπεξεργασία;]

—Στὸ συνέδριο αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ πάρουν μέρος ἀντιπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας (κληρικοὶ καὶ λαϊκοί), ὅπως καὶ προσωπικότητες ἀπὸ τὸ μουσικὸ κόσμο.

ΕΛΑΦΡΑ ΜΟΥΣΙΚΗ

Μελέτη τῶν προβλημάτων καὶ ἐνίσχυση τοῦ κλάδου τῆς ἐλαφροῦς μουσικῆς (ποιοτικὴ ἐξύψωση καὶ κατοχύρωση τοῦ ἐπαγγέλματος, ραδιοφωνικὲς ἐκπομπές, ὀρχήστρες σὲ τουριστικὰ κέντρα κλπ.).

ΣΥΛΛΟΓΗ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΚΑΙ ΧΟΡΕΥΤΙΚΟΥ ΦΟΛΚΛΟΡ

—Ἀνάγκη νὰ ἐνισχυθεῖ ἀποτελεσματικὰ (ἔμψυχο ὑλικό, τεχνικὰ μέσα - μαγνητόφωνα, κινηματογραφικὲς μηχανές κλπ.) τὸ Μουσικὸ Λαογραφικὸ Ἀρχεῖο τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Ἡ Ἑλλάδα ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἡ μόνη χώρα ποὺ δὲν ἔχει ἀκόμα μιὰ κρατικὴ ἐπιστημονικὴ ἔκδοση τῶν δημοτικῶν καὶ λαϊκῶν μελωδιῶν της.

—Παράλληλα μὲ τὴν περισυλλογὴ τοῦ μουσικοῦ λαογραφικοῦ θησαυροῦ ἢ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ὀφείλει νὰ ὀργανώσει καὶ Χορευτικὸ Λαογραφικὸ Ἀρχεῖο γιὰ τὴ μελέτη καὶ τὴ συλλογὴ (κινηματογράφηση) τῶν ἑλληνικῶν λαϊκῶν χορῶν.

ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ

— Προγραμματισμένη, ανάλογα με τις πραγματικές ανάγκες της μουσικής μας ζωής, αποστολή υποτρόφων στο εξωτερικό με έξοδα του Κράτους (σπουδές διαρκείας).

— Ἀνάγκη νὰ θεσπιστεῖ καὶ ὁ θεσμὸς τῶν υποτροφιῶν παρακολουθήσεως τῶν συγχρόνων μουσικῶν ρευμάτων καὶ ἐπαφῶν με τοὺς ξένους μουσικοὺς κύκλους (διαρκείας τριῶν ἕως ἕξι μηνῶν).

— Ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τὴν ἐπιτυχία τοῦ σκοποῦ τῶν κρατικῶν υποτροφιῶν: ὁ ὑπότροφος ἐπιστρέφοντας στὴν Ἑλλάδα νὰ βρῖσκει χωρὶς δυσκολίες ἀνάλογη μετὰ τὶς σπουδές ποὺ ἔκανε θέση.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

— Ἐφ' ὅσον ἐξακολουθεῖ νὰ λειτουργεῖ ὁ Ὄργανισμὸς Ἐκδόσεως Σχολικῶν Βιβλίων, θὰ πρέπει νὰ συμπεριλάβει στὶς ἐκδόσεις του καὶ: Στοιχεῖα θεωρίας καὶ ἁρμονίας, Μελωδικές ἀσκήσεις, Συλλογές τραγουδιῶν κλπ.

— Γιὰ τὴν ἐκδοση νεοελληνικῶν μουσικῶν ἔργων (partitions, πάρτες κλπ.), ὅπως καὶ ἔργων θεωρητικῶν, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἰδρυθεῖ εἰδικός, ἐπιχορηγούμενος ἀπὸ τὸ Κράτος, ἐκδοτικὸς ὀργανισμὸς.

— Ὁ ἴδιος ὀργανισμὸς θὰ μπορούσε ν' ἀναλάβει καὶ τὴν ἐκδοση ἑνὸς μουσικοῦ περιοδικοῦ.

◆ *Ἡ ΚΡΙΤΙΚΗ περιλαμβάνοντας μέσα στὰ πλαίσια τῶν ἐνδιαφερόντων της τὴν ἑλληνικὴ μουσικὴ καὶ πιστεύοντας στὶς δυνατότητες μιᾶς σημαντικῆς ἀνάπτυξής της, παρουσιάζει μετὰ ἰδιαίτερη χαρὰ τὸ παραπάνω κείμενο. Ἐνα σχέδιο προγράμματος βασισμένο σὲ μιὰ ρεαλιστικὴ καὶ ὑπεύθυνη ἀντιμετώπιση τῶν μουσικῶν προβλημάτων — ἀπὸ ἀνθρώπους μάλιστα πού, σὰν ἄμεσοι ἐνδιαφερόμενοι, προσβλέπουν τὸ ζήτημα «ἔσωθεν» — μπορεῖ νὰ προσφέρει σήμερα τὶς σοβαρότερες δυνατὲς ἐγγυήσεις γιὰ τὴν ἐπίλυση τῶν προβλημάτων αὐτῶν. Βέβαια τὸν τελευταῖο λόγο θὰ ἔχη τὸ κράτος, ἢ υἱοθέτηση ὅμως ὁποιασδήποτε μουσικῆς πολιτικῆς δὲν πρέπει παρὰ νὰ στηριχθῆ στὰ δεδομένα ποὺ ἐπισημαίνονται ἀπ' τοὺς ἁρμόδιους μουσικούς.*

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ μουσικὴ μας ζωὴ πραγματοποίησε στὰ τελευταῖα 50 χρόνια πορεία καθ' ὅλα σημαντικὴ. Τελευταῖα ὅμως ἔμεινε στάσιμη, παρ' ὅλες τὶς ἐσωτερικὲς δυνατότητες ποὺ πολλαπλασιάστηκαν μετὰ τὴν ἐμφάνιση ἀξιόλογων νέων μουσικῶν καὶ τὴ δημιουργία ἑνὸς πλατύτατου μουσικόφιλου κοινοῦ. Αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ ἀντίθεση ἀνάμεσα στὶς δυνατότητες ποὺ παρουσιάζει ἡ ἑλληνικὴ μουσικὴ καὶ στὶς ξεπερασμένες σχέσεις ποὺ τὴν δεσμεύουν καὶ τὴν στραγγαλίζουν ἀποτελεῖ τὴν κοινὴ πίστη τῶν μουσικῶν ποὺ ὑπογράφουν τὸ κείμενο. Ἡ ΚΡΙΤΙΚΗ τὸ προσφέρει αὐτούσιο, μετὰ τὴν προοπτικὴ νὰ φιλοξενήσῃ ὅλες τὶς σοβαρὲς συζητήσεις ποὺ θ' ἀκολουθήσουν τὴ δημοσίευσή του.